



KOMISJA  
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 24.7.2013  
COM(2013) 542 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,  
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU  
REGIONÓW**

**W kierunku bardziej konkurencyjnego i wydajnego sektora obronności i  
bezpieczeństwa**

{SWD(2013) 279 final}

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,  
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU  
REGIONÓW**

**W kierunku bardziej konkurencyjnego i wydajnego sektora obronności i  
bezpieczeństwa**

„Świat potrzebuje Europy zdolnej do wysyłania misji wojskowych, aby pomóc w stabilizowaniu sytuacji na obszarach dotkniętych kryzysem. (...) Musimy wzmocnić naszą wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa oraz wspólne podejście do kwestii obronności, ponieważ razem mamy możliwość i zdolność, aby sprawić, by świat był sprawiedliwszy, by przestrzegano w nim prawa i szanowano prawa człowieka.”

Przewodniczący Barroso, orędzie o stanie Unii, wrzesień 2012 r.

„Rada ponawia apel o utrzymanie i dalsze rozwijanie zdolności wojskowych służących podtrzymywaniu i ulepszaniu WPBiO, (które) stanowią podstawę możliwości działania przez UE jako gwaranta bezpieczeństwa w ramach szerszego, kompleksowego podejścia, (oraz) przywołuje potrzebę silnego, mniej rozdrobnionego europejskiego przemysłu obronnego, który pomoże podtrzymać i ulepszyć zdolności wojskowe Europy oraz zdolność UE do autonomicznego działania”

Rada do Spraw Zagranicznych, 19 listopada 2012 r., konkluzje.

**1. WKŁAD KOMISJI EUROPEJSKIEJ WE WZMOCNIENIE SEKTORA OBRONNOŚCI I  
BEZPIECZEŃSTWA W EUROPIE**

Niniejszy komunikat opiera się na pracy komisyjnej grupy zadaniowej ds. obrony powołanej w 2011 r. w celu wzmocnienia sektora obrony poprzez mobilizację wszystkich właściwych obszarów polityki UE. ESDZ i EAO w pełni zaangażowały się w prace grupy zadaniowej i w przygotowanie niniejszego komunikatu.

**1.1. Wprowadzenie**

Strategiczne i geopolityczne środowisko ulega szybkim i ciągłym zmianom. W wyniku pojawienia się nowych środków ciężkości i przesunięcia strategicznych interesów Stanów Zjednoczonych w kierunku Azji zmiana uległa światowa równowaga sił. W tej sytuacji Europa musi wziąć na siebie większą odpowiedzialność za swoje bezpieczeństwo na własnym obszarze i za granicą. Aby działać na miarę swoich możliwości, UE musi rozwinąć wiarygodną WPBiO. Zmiany te muszą być w pełni zgodne z NATO i jego zasadami.

Stoimy w obliczu wielu złożonych, wzajemnie powiązanych i trudnych do przewidzenia wyzwań związanych z bezpieczeństwem: mogą pojawić się kryzysy regionalne, wywołując przemoc, mogą pojawić się nowe technologie, stwarzając nowe problemy i nowe zagrożenia, zmiany w środowisku naturalnym i niedobór zasobów naturalnych mogą wywoływać konflikty polityczne i wojskowe. Jednocześnie wiele zagrożeń w łatwy sposób rozprzestrzenia się ponad granicami państwowymi, zacierając tradycyjne granice między bezpieczeństwem wewnętrznym i zewnętrznym.

Tym wyzwaniom związanym z bezpieczeństwem można sprostać jedynie stosując kompleksowe podejście łączące różne obszary polityki i różne instrumenty, w powiązaniu z krótko- i długoterminowymi środkami. Podejście to musi być poparte szerokim potencjałem

cywilnym i wojskowym. Jest coraz mniej prawdopodobne, aby państwa członkowskie mogły samotnie ponosić te obciążenia.

Tak jest w szczególności w przypadku obronności, gdzie nowy sprzęt jest często technologicznie złożony i kosztowny. Państwa członkowskie napotykają dzisiaj trudności w odpowiednim wyposażeniu swoich sił zbrojnych. Ostatnie działania w Libii ujawniły istotne braki europejskich sił zbrojnych w zakresie kluczowych zdolności wojskowych.

Kryzys wydatków publicznych pociąga za sobą cięcia budżetów przeznaczonych na obronę, co pogarsza sytuację, w szczególności ze względu na to, że cięcia te nie są skoordynowane, a ich wdrażanie nie uwzględnia wspólnych celów strategicznych. W okresie od 2001 r. do 2010 r. wydatki UE na obronność spadły z 251 mld euro do 194 mld euro. Te cięcia budżetowe mają również poważny wpływ na gałęzie przemysłu, które projektują sprzęt dla naszych sił zbrojnych i muszą dokonać cięć w istniejących lub planowanych programach. Cięcia te dotyczą w szczególności inwestycji na badania i rozwój w dziedzinie obronności, które mają zasadnicze znaczenie dla rozwoju przyszłego potencjału. W latach 2005-2010 budżet na europejskie badania i rozwój zmniejszył się o 14 % i spadł do 9 mld euro. Same Stany Zjednoczone przeznaczają obecnie na badania i rozwój w dziedzinie obronności kwotę siedmiokrotnie większą niż 27 państw członkowskich UE łącznie.

Budżety przeznaczone na obronność ulegają obniżeniu, a koszty nowoczesnego sprzętu rosną. Ten wzrost kosztów wynika z długoterminowej tendencji rosnącej złożoności technologicznej sprzętu obronnego, a także ze zmniejszenia wielkości produkcji, którego przyczyną jest reorganizacja i redukcja europejskich sił zbrojnych od czasu zakończenia zimnej wojny. Czynniki te będą nadal kształtować rynki obrony w Europie, niezależnie od wysokości budżetu.

Sytuacja ta wywołuje efekt domina w gałęzi przemysłu, która odgrywa kluczową rolę w całej europejskiej gospodarce. Przy obrotach w wysokości 96 mld euro w samym tylko 2012 r., sektor ten jest podstawowym sektorem przemysłu, wprowadzającym innowacje oraz koncentrującym się na zaawansowanej inżynierii i technologiach. Jego nowatorskie badania naukowe w znaczący sposób wpłynęły pośrednio na inne sektory, takie jak elektronika, loty kosmiczne i lotnictwo cywilne oraz są źródłem wzrostu gospodarczego i powstawania tysięcy miejsc pracy wymagających wysokich kwalifikacji. W Europie przemysł obronny zatrudnia bezpośrednio około 400 000 pracowników i w sposób pośredni zapewnia pracę 960 000 pracownikom. Jest to zatem sektor, którego utrzymanie jest konieczne po to, aby Europa nadal odgrywała pierwszoplanową rolę w dziedzinie produkcji i innowacyjności. Właśnie dlatego działania mające na celu zwiększenie konkurencyjności przemysłu obronnego są kluczowym elementem strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego.

Jednocześnie znaczenia tej gałęzi przemysłu nie można mierzyć jedynie miejscami pracy i obrotem. Europejska baza technologiczno-przemysłowa sektora obronnego (EDTIB) stanowi kluczowy element możliwości zapewnienia przez Europę bezpieczeństwa swoim obywatelom oraz ochrony swoich wartości i interesów. Europa musi być w stanie przejść odpowiedzialność za własne bezpieczeństwo, jak również, ogólnie rzecz biorąc, za pokój i stabilność międzynarodową. Wymaga to pewnej strategicznej autonomii: aby być wiarygodnym i niezawodnym partnerem, Europa musi mieć możliwość decydowania i działania, nie będąc zależną od potencjału stron trzecich. Decydujące znaczenie mają zatem bezpieczeństwo dostaw, dostęp do kluczowych technologii i suwerenność operacyjna.

Obecnie przedsiębiorstwa związane z obronnością w dalszym ciągu korzystają z dawnych inwestycji na badania i rozwój i mogą skutecznie rekompensować spadające zamówienia krajowe sprzedając na eksport. Jednakże odbywa się to często kosztem transferu technologii,

praw własności intelektualnej oraz produkcji poza obszar UE. To z kolei może mieć poważne konsekwencje dla długoterminowej konkurencyjności EDTIB.

Problem zmniejszających się budżetów obronnych pogłębia się ze względu na utrzymujące się rozdrobnienie europejskich rynków, co prowadzi do niepotrzebnego dublowania potencjału, organizacji i wydatków. Współpraca i konkurencja w całej UE nadal pozostaje wyjątkiem, przy czym ponad 80 % inwestycji w sprzęt obronny wydatkowane jest na szczeblu krajowym. W konsekwencji Europa ryzykuje utratą istotnej kluczowej wiedzy fachowej oraz autonomii w obszarach mających kluczowe znaczenie dla jej potencjału obronnego.

Sytuacja ta wymaga reorientacji priorytetów. Jeżeli nie można przeznaczyć większych środków na wydatki, to konieczne jest lepsze wydatkowanie posiadanych środków. Istnieją duże możliwości w tym zakresie. Mimo cięć, w 2011 r. państwa członkowskie UE w dalszym ciągu wydają łącznie więcej na obronność niż Chiny, Rosja i Japonia łącznie<sup>1</sup>. Ograniczenia budżetowe muszą być zatem rekompensowane przez ściślejszą współpracę i bardziej efektywne wykorzystanie zasobów. Cel ten można osiągnąć poprzez wsparcie klastrów, specjalizację, wspólne badania i zamówienia, nowe bardziej dynamiczne podejście do synergii cywilno-wojskowej i większą integrację rynku.

## **1.2. Strategia Komisji**

Obronność jest nadal głównym elementem suwerenności narodowej, a decyzje dotyczące zdolności wojskowych pozostają w kompetencji państw członkowskich. Jednakże wkład, jaki może wnieść UE w tym zakresie, może być znaczący. UE dysponuje polityką i instrumentami niezbędnymi do wprowadzenia zmian strukturalnych i zapewnia państwom członkowskim najodpowiedniejsze ramy dla wspólnego utrzymania odpowiedniego poziomu strategicznej autonomii. Dysponując siłami zbrojnymi liczącymi w sumie we wszystkich państwach członkowskich 1,6 mln żołnierzy i rocznymi budżetami na obronę wynoszącymi łącznie 194 mld euro, UE może odgrywać strategiczną rolę na arenie międzynarodowej, zgodnie z wyznawanymi wartościami.

Rada Europejska, w swoich konkluzjach z dnia 14 grudnia 2012 r., zwróciła się zatem do „(...) Wysokiego Przedstawiciela, w kontekście jego działań podejmowanych za pośrednictwem Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych i Europejskiej Agencji Obrony, oraz do Komisji (...), aby opracowali dalsze propozycje i działania dotyczące wzmocnienia WPBiO i poprawy dostępności potrzebnych zdolności cywilnych i wojskowych (...)”.

Ostatecznym celem jest wzmocnienie europejskiej obronności celem sprostania wyzwaniom XXI wieku. Państwa członkowskie kierować będą wieloma niezbędnymi reformami. Zadaniem Europejskiej Agencji Obrony (EAO) jest wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do poprawy zdolności obronnych UE w ramach WPBiO. Komisja może również wnieść istotny wkład i rozpoczęła działania w tym kierunku. Jak podkreślił przewodniczący Barroso: „Komisja odgrywa ważną rolę: Zmierzamy w kierunku jednolitego rynku obrony. Korzystamy z naszych kompetencji przewidzianych w Traktacie z myślą o stworzeniu europejskiej bazy przemysłowej sektora obronnego.”.

Mając na uwadze wspomniane cele, Komisja przedstawiła dwie dyrektywy w sprawie newralgicznych zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa (2009/81) oraz transferów związanych z obronnością (2009/43), które stanowią obecnie podstawę dla europejskiego rynku obrony. Ponadto opracowała ona politykę przemysłową oraz konkretne programy badań i innowacji w dziedzinie bezpieczeństwa i przestrzeni kosmicznej. Komisja opracowała również politykę oraz instrumenty wspierające zarówno bezpieczeństwo

<sup>1</sup> Dane Sztokholmskiego Międzynarodowego Instytutu Badań Pokojowych (SIPRI).

wewnętrzne, jak i zewnętrzne w takich obszarach jak ochrona granic zewnętrznych, nadzór morski, ochrona ludności i zarządzanie kryzysowe, które wykazują wiele podobieństw technologicznych, przemysłowych, koncepcyjnych i operacyjnych z obronnością oraz łączy je z nią wiele związków.

Niniejszy komunikat konsoliduje ten dorobek i rozwija go w ramach kompetencji przyznanych Komisji zgodnie z traktatem z Lizbony. W szczególności ma on na celu wykorzystanie potencjalnej synergii oraz wzajemnego oddziaływania, które wynikają z zacierania się granic między obroną a bezpieczeństwem oraz między sektorami cywilnym i wojskowym.

Aby osiągnąć te cele, Komisja zamierza podjąć działania w następujących obszarach:

- Dalsze pogłębienie rynku wewnętrznego obrony i bezpieczeństwa. Oznacza to przede wszystkim zapewnienie pełnego stosowania dwóch obowiązujących dyrektyw. Na podstawie tego dorobku prawnego Komisja zajmie się również zakłóceniami rynku i przyczyniać się będzie do poprawy bezpieczeństwa dostaw między państwami członkowskimi;
- Zwiększenie konkurencyjności EDTIB. W tym celu Komisja opracuje politykę przemysłową w dziedzinie obrony opierającą się na dwóch podstawowych filarach:
  - Wsparcie konkurencyjności – w tym opracowanie „norm hybrydowych” na rzecz rynków bezpieczeństwa i obrony oraz analiza sposobów stworzenia europejskiego systemu certyfikacji dla wojskowej zdolności do lotu.
  - Wsparcie dla MŚP – w tym rozwinięcie europejskiego partnerstwa klastrów strategicznych w celu zapewnienia powiązania z innymi klastrami i wspierania związanych z obroną MŚP w światowej konkurencji.
- Maksymalne wykorzystanie synergii cywilno-wojskowej celem zapewnienia jak najwydajniejszego wykorzystania pieniędzy europejskich podatników. W szczególności poprzez:
  - koncentrację działań na wzajemnych oddziaływaniach badań cywilnych i wojskowych oraz na możliwości podwójnego wykorzystania przestrzeni kosmicznej;
  - pomoc dla sił zbrojnych w ograniczeniu zużycia energii, a tym samym przyczynienie się do realizacji unijnego celu 20-20-20.
- Dodatkowo Komisja proponuje podjęcie działań, których celem będzie zbadanie nowych dróg, pobudzenie strategicznej debaty w Europie oraz przygotowanie gruntu dla szerszej i głębszej europejskiej współpracy. W szczególności poprzez:
  - ocenę możliwości rozwoju unijnych zdolności podwójnego zastosowania, które mogą w niektórych obszarach związanych z bezpieczeństwem stać się uzupełnieniem krajowych zdolności i stać się skutecznym i opłacalnym wzmocnieniem potencjału sił;
  - rozważenie podjęcia działań przygotowawczych na rzecz badań związanych z WPBiO, koncentrujących się na tych obszarach, w których UE najbardziej potrzebuje zdolności obronnych.

Komisja zwraca się do szefów państw i rządów o przedyskutowanie niniejszego komunikatu na posiedzeniu Rady Europejskiej w grudniu 2013 r., wraz ze sprawozdaniem przygotowanym przez Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa.

## Plan działania<sup>2</sup>

### 2. WZMOCNIENIE WEWNĘTRZNEGO RYNKU OBRONY

#### 2.1. Zapewnienia efektywności rynku

- Ponieważ dyrektywa 2009/81 w sprawie zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa została w pełni wdrożona we wszystkich państwach członkowskich, istnieją podstawowe ramy prawne dla europejskiego rynku obrony. Po raz pierwszy szczegółowe przepisy dotyczące rynku wewnętrznego mają zastosowanie do tego sektora celem zwiększenia uczciwej konkurencji w całej Unii Europejskiej. Jednakże sektor obronności pozostaje szczególnym rynkiem od wielu lat tradycyjnie rozdrobnionym na rynki krajowe. Komisja zastosuje zatem określone środki w celu zapewnienia właściwego stosowania dyrektywy i spełnienia jej celu.

#### **Działanie:**

- *Komisja będzie monitorować otwartość rynków obrony państw członkowskich oraz regularnie oceniać z wykorzystaniem unijnej strony internetowej Tenders Electronic Daily (TED) i innych specjalistycznych źródeł, w jaki sposób stosowane są nowe zasady udzielania zamówień. Będzie ona koordynować swoje działania związane z monitorowaniem rynku z działaniami EAO w celu wykorzystania potencjalnej synergii i uniknięcia zbędnego powielania działań.*

W czasach ograniczeń budżetowych jest rzeczą szczególnie ważną, aby efektywnie wydawać środki finansowe. Łączenie zamówień jest skuteczną metodą osiągnięcia tego celu. Dyrektywa zawiera szczegółowe przepisy dotyczące centralnych jednostek zakupujących, które pozwalają państwom członkowskim stosować nowe zasady także w odniesieniu do wspólnego udzielania zamówień, na przykład poprzez EAO. Państwa członkowskie powinny korzystać z tego narzędzia w jak najszerszym zakresie, aby zmaksymalizować korzyści skali i osiągnąć pełne korzyści ze współpracy w ramach całej UE.

Niektóre zamówienia są wyłączone z zakresu dyrektywy, ponieważ stosowanie jej przepisów nie byłoby właściwe. Chodzi w szczególności o programy współpracy, które są skutecznym sposobem wspierania konsolidacji i konkurencyjności rynku.

Jednakże inne określone wyłączenia, a mianowicie wyłączenia dotyczące międzyrządowych transakcji sprzedaży oraz udzielanie zamówień regulowane przepisami międzynarodowymi, można by interpretować w sposób naruszający prawidłowe stosowanie dyrektywy. Mogłoby to zagrozić równym warunkom konkurencji na rynku wewnętrznym. Komisja dopilnuje zatem, by wyłączenia te były interpretowane w sposób ścisły i aby nie nadużywano ich celem obejścia dyrektywy.

#### **Działanie:**

- *Komisja doprecyzuje ograniczenia niektórych wyłączeń. W tym celu dostarczy ona, po konsultacji z państwami członkowskimi, szczegółowych wytycznych, w szczególności dotyczących międzyrządowych transakcji sprzedaży i umów międzynarodowych.*

---

<sup>2</sup> Wszystkie działania przewidziane w niniejszym planie działania są spójne i zgodne z odpowiednimi instrumentami finansowymi ustanowionymi w ramach wieloletnich ram finansowych.

## 2.2. Przeciwdziałanie zakłóceniom w funkcjonowaniu rynku

Celem dalszego rozwoju rynku wewnętrznego obrony oraz dążenia do stworzenia równych warunków działania dla wszystkich europejskich dostawców, Komisja będzie walczyć z utrzymującymi się nieuczciwymi i dyskryminującymi praktykami oraz zakłóceniami rynku. W szczególności zintensyfikuje ona swoją politykę przeciw transakcjom offsetowym, tj. rekompensatom gospodarczym wymaganych w przypadku zakupów związanych z obronnością od dostawców zagranicznych. Wymagania offsetowe są środkami dyskryminacyjnymi, niezgodnymi zarówno z zasadami Traktatu UE, jak i ze skutecznymi metodami udzielania zamówień. Nie mogą być zatem one częścią rynku wewnętrznego obrony.

### **Działanie:**

- *Komisja dopilnuje, aby transakcje offsetowe zostały szybko zniesione. Od czasu przyjęcia dyrektywy w sprawie zamówień w dziedzinie obronności wszystkie państwa członkowskie wycofały lub zmieniły swoje krajowe prawodawstwo dotyczące transakcji offsetowych. Komisja sprawdzi, czy zmiany te są zgodne z prawem unijnym. Dopilnuje również, by te zmiany ram prawnych prowadziły do rzeczywistej zmiany praktyki państw członkowskich w dziedzinie zamówień publicznych.*

Komisja w szerokim zakresie stosowała przepisy dotyczące kontroli łączenia przedsiębiorstw do sektora obrony. Przypadki te pozwoliły Komisji zapewnić skuteczną kontrolę konkurencji, co przyczyniło się do poprawy funkcjonowania rynku obrony. Jeśli chodzi o pomoc państwa, oraz zgodnie z komunikatem w sprawie modernizacji polityki dotyczącej pomocy państwa, wydatki publiczne powinny być bardziej skuteczne i lepiej ukierunkowane. Z tego punktu widzenia kontrola pomocy państwa ma do odegrania kluczową rolę w obronie i umacnianiu rynku wewnętrznego, również w sektorze obrony.

Państwa członkowskie są zobowiązane na mocy Traktatu do powiadamiania Komisji o wszystkich środkach pomocy państwa, włączając w to pomoc w sektorze o charakterze czysto wojskowym. Państwa członkowskie mogą odstąpić od tego wymogu, jedynie jeżeli są one w stanie udowodnić, że brak powiadomienia jest konieczny ze względu na podstawowe interesy bezpieczeństwa, zgodnie z art. 346 TFUE. W związku z tym, jeżeli państwo członkowskie zamierza powoływać się na art. 346, musi być w stanie wykazać, że konkretne środki w dziedzinie obronności są konieczne i współmierne dla ochrony jego podstawowych interesów bezpieczeństwa i nie wykraczają poza to, co jest absolutnie niezbędne do osiągnięcia tego celu. Ciężar dowodu, czy spełnione są wymienione warunki, spoczywa na państwach członkowskich.

### **Działanie:**

- *W przypadku powoływania się na art. 346 TFUE w celu uzasadnienia środków pomocy państwa, Komisja dopilnuje, aby wszystkie niezbędne warunki były spełnione.*

## 2.3. Poprawa bezpieczeństwa dostaw

Bezpieczeństwo dostaw ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia funkcjonowania rynku wewnętrznego obrony i europeizacji łańcuchów dostaw przemysłowych. Większość problemów związanych z bezpieczeństwem dostaw pozostaje w gestii państw członkowskich. Komisja może jednak opracować instrumenty, dzięki którym państwa członkowskie mogą poprawić bezpieczeństwo wzajemnych dostaw. Takim instrumentem jest dyrektywa 2009/43 w sprawie wewnątrzunijnych transferów, ponieważ wprowadza ona nowy system zezwoleń, który ułatwia przepływ towarów związanych z obronnością w obrębie rynku wewnętrznego.

Państwa członkowskie powinny teraz w pełni wykorzystać możliwości, jakie daje ta dyrektywa, celem zwiększenia bezpieczeństwa dostaw w obrębie Unii.

### **Działania:**

- *Komisja, we współpracy z EAO, rozpocznie proces konsultacji mający na celu zachęcenie państw członkowskich do politycznego zaangażowania się celem wzajemnego zagwarantowania zakontraktowanych lub uzgodnionych dostaw towarów, materiałów lub usług związanych z obronnością przeznaczonych dla będących użytkownikami końcowymi sił zbrojnych państw członkowskich.*
- *Komisja udoskonali system transferów związanych z obronnością: a) wspierając organy krajowe w ich wysiłkach na rzecz podniesienia świadomości w przemyśle; b) tworząc centralny rejestr zezwoleń generalnych oraz promując jego stosowanie; oraz c) promując najlepsze praktyki w zakresie zarządzania transferami wewnątrzunijnymi.*

Bezpieczeństwo dostaw zależy również od kontroli i własności kluczowych aktywów przemysłowych i technologicznych. Niektóre państwa członkowskie posiadają krajowe przepisy dotyczące kontroli inwestycji zagranicznych w przemyśle obronnym. Jednakże im bardziej łańcuch dostaw przemysłowych umiędzynarodawia się, tym bardziej zmiana struktury własnościowej danego przedsiębiorstwa (także na niższych poziomach) może wpływać na bezpieczeństwo dostaw dla sił zbrojnych i przemysłu innych państw członkowskich. Problem ten dotyczy również stopnia autonomii, jaką dysponuje Europa, i jaki chciałaby zachować w dziedzinie potencjału wojskowego, jak również ogólnej kwestii kontroli nowych inwestycji zagranicznych w tym sektorze. Aby sprostać temu wyzwaniu, niezbędne może okazać się przyjęcie europejskiego podejścia.

### **Działanie:**

- *Komisja opublikuje zieloną księgę w sprawie kontroli zdolności przemysłu związanych z obronnością i newralgicznymi kwestiami bezpieczeństwa. Komisja przeprowadzi konsultacje z zainteresowanymi stronami w sprawie ewentualnych wad obecnego systemu, obejmujące ewentualne określenie europejskich możliwości, oraz zbada możliwości stworzenia ogólnounijnego systemu monitorowania, z mechanizmami powiadamiania i konsultacji między państwami członkowskimi.*

## **3. WSPIERANIE BARDZIEJ KONKURENCYJNEGO PRZEMYSŁU OBRONNEGO**

Stworzenie prawdziwego rynku wewnętrznego obrony wymaga nie tylko solidnych ram prawnych, ale także dostosowanej europejskiej polityki przemysłowej. Przyszłość EDTIB wiąże się z zacieśnieniem współpracy i zwiększeniem specjalizacji regionalnej wokół sieci doskonałości oraz między nimi. Dalsze wzmocnienie cywilno-wojskowego wymiaru tych sieci może sprzyjać zwiększeniu konkurencji oraz przyczyniać się wzrostu gospodarczego i rozwoju regionalnego. Ponadto, na coraz bardziej zglobalizowanym rynku obrony ważne jest, aby europejskie przedsiębiorstwa związane z obronnością funkcjonowały w solidnym otoczeniu biznesowym w celu zwiększenia ich konkurencyjności w wymiarze światowym.

### **3.1. Normalizacja — stworzenie podstaw dla współpracy i konkurencyjności w sektorze obrony**

Większość norm obowiązujących w sektorze obronności UE to normy cywilne. W przypadku gdy wymagane są szczegółowe normy obronne, są one opracowywane na poziomie krajowym, co utrudnia współpracę i zwiększa koszty ponoszone przez przemysł. W związku z tym korzystanie ze wspólnych norm w dziedzinie obronności znacznie poprawiłoby



współpracę i interoperacyjność między europejskimi siłami zbrojnymi oraz zwiększyłyby konkurencyjność europejskiego przemysłu w dziedzinie powstających technologii.

Wskazuje to na potrzebę zachęcania państw członkowskich do opracowania europejskich norm cywilno-wojskowych. Oczywiście działania takie powinny pozostać dobrowolne i nie mogą być powielaniem pracy NATO i innych właściwych organów w tym zakresie. Jednakże można zrobić dużo więcej w celu opracowania norm w przypadku stwierdzenia istnienia braków i wspólnych potrzeb. Dotyczy to w szczególności norm związanych z powstającymi nowymi technologiami, takimi jak systemy zdalnie sterowanych statków powietrznych (RPAS), oraz określonymi obszarami, takimi jak ochrona obozów, w przypadku gdy rynki są słabo rozwinięte i istnieje możliwość zwiększenia konkurencyjności przemysłu.

### **Działania:**

- *Komisja będzie dążyć do opracowania „norm hybrydowych” mających zastosowanie do produktów, które mogą mieć zastosowanie zarówno wojskowe, jak i cywilne. W 2012 r. złożono już wniosek normalizacyjny dotyczący takiej „normy hybrydowej” dla radiostacji programowalnych. Następne wnioski normalizacyjne mogłyby dotyczyć norm wykrywania i pobierania próbek substancji chemicznych, biologicznych, radiologicznych, jądrowych oraz materiałów wybuchowych (CBRJW), RPAS, wymogów dotyczących zdolności do lotu, norm wymiany danych, szyfrowania i innych kluczowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych.*
- *Komisja przeanalizuje z EAO i europejskimi organizacjami normalizacyjnymi możliwości stworzenia mechanizmów umożliwiających opracowanie szczegółowych norm europejskich dla produktów i zastosowań wojskowych po uzgodnieniu z państwami członkowskimi. Głównym celem tego mechanizmu będzie opracowanie norm w celu sprostania określonym potrzebom i jednocześnie umożliwienie właściwego przetwarzania szczególnie chronionych informacji.*
- *Wspólnie z EAO Komisja zbada nowe metody wspierania istniejących narzędzi wyboru najlepszych praktyk dotyczących zamówień w dziedzinie obronności.*

### **3.2. Propagowanie wspólnego podejścia do certyfikacji – obniżenie kosztów i przyspieszenie rozwoju**

Podobnie jak normy, certyfikacja jest kluczowym czynnikiem wspierającym konkurencyjność przemysłu i europejską współpracę w dziedzinie obrony. Brak ogólnoeuropejskiego systemu certyfikacji produktów związanych z obronnością jest głównym hamulcem opóźniającym wprowadzanie produktów do obrotu i powoduje znaczący wzrost kosztów w całym cyklu życia produktu. Konieczne jest lepsze dostosowanie systemu certyfikacji, tak aby niektóre zadania obecnie realizowane na poziomie krajowym mogły być realizowane wspólnie.

W szczególności w przypadku wojskowej zdolności do lotu, według EAO, problem ten powoduje wydłużenie o 50 % czasu rozwoju i zwiększenie o 20 % kosztów rozwoju. Ponadto istnienie zbioru wspólnych i zharmonizowanych wymogów obniżyłoby koszty, umożliwiając obsługę techniczną statków powietrznych lub prowadzenie szkoleń personelu obsługi technicznej w różnych państwach.

Kolejnym przykładem jest amunicja. Szacuje się, że brak wspólnej certyfikacji amunicji artyleryjskiej kosztuje Europę 1,5 mld euro rocznie (przy łącznej kwocie 7,5 mld euro wydawanych corocznie na amunicję).

### **Działanie:**

- *W oparciu o doświadczenia EASA związane z lotnictwem cywilnym, jej doświadczenia zdobyte przy certyfikacji Airbusa 400M (w jego cywilnej wersji) oraz działania EAO w tej dziedzinie, Komisja dokona – w imieniu państw członkowskich – oceny różnych wariantów realizacji zadań związanych z początkową zdolnością do lotu produktów wojskowych w obszarach określonych przez EAO.*

### **3.3. Surowce — przeciwdziałanie zagrożeniom dla dostaw dla europejskiego przemysłu obronnego**

Różnego rodzaju surowce, takie jak metale ziem rzadkich, są niezbędne w wielu zastosowaniach wojskowych, od RPAS do amunicji precyzyjnego naprowadzania, od laserowych systemów celowniczych do łączności satelitarnej. Dostawy wielu z tych materiałów są przedmiotem podwyższonego ryzyka, które negatywnie wpływa na konkurencyjność sektora obrony. Kluczowym elementem ogólnej strategii surowcowej UE jest wykaz surowców uważanych za mające kluczowe znaczenie dla gospodarki UE. Oczekuje się, że do końca 2013 r. przeglądowi poddany zostanie aktualny wykaz kluczowych dla UE surowców. Chociaż często te same materiały mają istotne znaczenie dla sektora cywilnego i sektora obrony, uwzględnienie szczególnego znaczenia surowców dla europejskiego sektora obrony stanowiłoby wyraźną wartość dodaną.

### **Działanie:**

- *Komisja dokona przeglądu surowców, które mają zasadnicze znaczenie dla sektora obrony, w kontekście ogólnej unijnej strategii dotyczącej surowców oraz, w razie potrzeby, przygotuje ukierunkowane działania w ramach polityki.*

### **3.4. MŚP — zabezpieczenie istoty innowacyjności Europy w dziedzinie obronności**

Dyrektywy w sprawie zamówień i transferów w dziedzinie obronności oferują małym i średnim przedsiębiorstwom nowe możliwości uczestniczenia w tworzeniu europejskiego rynku obrony. Odnosi się to w szczególności do przepisów dotyczących podwykonawstwa zawartych w dyrektywie w sprawie zamówień, która zwiększa dostęp do łańcuchów dostaw zagranicznych głównych wykonawców. W związku z tym państwa członkowskie powinny aktywnie wykorzystywać te przepisy, aby wspierać możliwości MŚP.

Konieczne są dalsze kroki, w szczególności w zakresie klastrów. Są one często prowadzone przez główne przedsiębiorstwo, które w ramach łańcucha dostaw pracuje z mniejszymi przedsiębiorstwami. Ponadto klastry są często częścią sieci doskonałości skupiających głównych wykonawców, MŚP, instytuty badawcze i inne środowiska akademickie.

Klastry mają zatem szczególne znaczenie dla MŚP, ponieważ zapewniają im dostęp do wspólnych obiektów oraz nisz, w których mogą się specjalizować, jak również możliwości współpracy z innymi MŚP. W takich klastrach, przedsiębiorstwa mogą łączyć swoje atuty oraz zasoby w celu dywersyfikacji oraz tworzenia nowych rynków i nowych instytucji naukowych. Mają one również możliwość tworzenia nowych produktów oraz zastosowań o charakterze cywilnym w oparciu o technologie i materiały początkowo stworzone dla celów obronnych (np. internet i GPS) lub odwrotnie, co jest coraz powszechniejszą tendencją.

### **Działania:**

- *We współpracy z sektorem przemysłu Komisja zbada — przyjmując podejście oddolne — jak ustanowić europejskie partnerstwo klastrów strategicznych, którego celem ma być*

wspieranie powstawania nowych łańcuchów wartości oraz pokonywanie trudności, w jakimi borykają się MŚP związane z obronnością w obliczu światowej konkurencji. W tym kontekście Komisja korzystać będzie z narzędzi mających wspierać MŚP, w szczególności z Programu na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME), na potrzeby MŚP związanych z obronnością. W tym celu można również rozważyć kwestię wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i funduszy inwestycyjnych. Prace te będą obejmowały doprecyzowanie zasad kwalifikowalności projektów dotyczących towarów i technologii podwójnego zastosowania.

- Komisja skorzysta również z Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości celem udzielania wskazówek MŚP związanym z obronnością w zakresie tworzenia sieci kontaktów i ustanawiania partnerstw, umiędzynarodowienia ich działalności, transferu technologii oraz finansowania nowych przedsięwzięć.
- Komisja będzie wspierać tworzenie regionalnych sieci kontaktów w celu włączenia przemysłowego i badawczego potencjału sektora obronnego w regionalne strategie inteligentnej specjalizacji, w szczególności poprzez europejską sieć regionów związanych z obronnością.

### **3.5. Umiejętności — zarządzanie zmianami i zabezpieczenie przyszłości**

Przemysł obronny stoi w obliczu głębokich zmian, do których muszą się dostosować zarówno państwa członkowskie, jak i przemysł. W grudniu 2008 r. Rada Europejska stwierdziła: „Strategiczną i gospodarczą koniecznością jest restrukturyzacja przemysłowego i technologicznego zaplecza europejskiej obronności, w szczególności w oparciu o europejskie centra doskonałości, tak by zapewnić jej trwałość i konkurencyjność; unikając przy tym powielania wysiłków”.

Chociaż za proces restrukturyzacji odpowiedzialny jest przede wszystkim przemysł, to Komisja, rządy krajowe i władze lokalne odgrywają rolę uzupełniającą. Komisja i państwa członkowskie dysponują szeregiem europejskich narzędzi wspierających nowe umiejętności i przeciwdziałających skutkom restrukturyzacji. Wykorzystanie tych narzędzi wymaga zrozumienia kluczowych dla przemysłu zdolności i technologii. Komisja będzie również zachęcała państwa członkowskie do korzystania z programów elastyczności zatrudnienia celem wsparcia przedsiębiorstw, w tym dostawców, które cierpią na skutek tymczasowego spadku popytu na swoje produkty, oraz będzie promować wyprzedzające podejście do restrukturyzacji. W tym kontekście państwa członkowskie mogą skorzystać ze wsparcia, które można uzyskać z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), a w niektórych przypadkach masowych zwolnień, również z Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji. Istotnym elementem tych prac będzie identyfikacja obecnych umiejętności oraz umiejętności, które potrzebne będą w przyszłości, w miarę możliwości w ramach Europejskiej rady sektorowej ds. umiejętności w dziedzinie obronności, pod przewodnictwem przedstawicieli sektorów.

#### **Działania:**

- Komisja będzie promować umiejętności określone jako kluczowe dla przyszłości sektora, w tym poprzez obecnie testowane programy „sojuszy na rzecz umiejętności sektorowych” i „sojuszy na rzecz wiedzy”.
- Komisja będzie zachęcać do korzystania z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w celu przeszkolenia i przekwalifikowania zawodowego pracowników, w szczególności w

*odniesieniu do projektów służących zaspokajaniu potrzeb w zakresie umiejętności, dopasowywania umiejętności do potrzeb rynku pracy i przewidywania zmian.*

- Komisja weźmie pod uwagę możliwości, jakie stwarzają europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, aby wspierać regiony, które w negatywny sposób odczuwają skutki restrukturyzacji przemysłu obronnego, zwłaszcza aby pomóc pracownikom w dostosowaniu się do nowej sytuacji i wesprzeć restrukturyzację ekonomiczną.*

#### **4. WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU NAUKOWO-BADAWCZEGO W ZAKRESIE TECHNOLOGII PODWÓJNEGO ZASTOSOWANIA I WSPIERANIE INNOWACJI**

Ponieważ wiele technologii może mieć podwójne zastosowanie, rośnie możliwość synergii między badaniami cywilnymi i wojskowymi. W tym kontekście prowadzone są prace nad koordynacją tematu „Bezpieczeństwo” siódmego programu ramowego w zakresie badań i rozwoju technologicznego z europejską działalnością naukowo-badawczą w zakresie obronności. Do tej pory prace koncentrowały się nad zagrożeniami o charakterze chemicznym, biologicznym, radiologicznym, jądrowym i związanym z materiałami wybuchowymi, a od niedawna skupiają się również na cyberobronie w kontekście WPBiO i jej synergii z bezpieczeństwem cybernetycznym. Podjęcie szeregu działań w tym zakresie zapowiedziano w unijnej strategii bezpieczeństwa cybernetycznego, mającej na celu uczynienie unijnego środowiska internetowego najbezpieczniejszym na świecie. Ponadto w ramach wspólnego przedsięwzięcia SESAR rozpoczęto prace naukowo-badawcze nad bezpieczeństwem cybernetycznym w dziedzinie zarządzania ruchem lotniczym.

W ramach programu „Horyzont 2020” obszary „wiodąca pozycja w zakresie technologii wspomagających i przemysłowych”, w tym „kluczowe technologie wspomagające” (ang. key enabling technologies – KET) i „bezpieczne społeczeństwo” (wyzwania społeczne), oferują perspektywę postępu technologicznego, który mógłby być nośnikiem innowacji nie tylko w dziedzinie zastosowań cywilnych, ale również stwarzać możliwości podwójnego zastosowania. Chociaż działania w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzone w ramach programu „Horyzont 2020” będą się skupiać wyłącznie na zastosowaniach cywilnych, Komisja oceni, w jaki sposób wyniki uzyskane w tych obszarach można by wykorzystać również w zakresie zdolności przemysłowych w dziedzinach obrony i bezpieczeństwa. Komisja zamierza również zbadać możliwości synergii w rozwoju podwójnych zastosowań o wymiarze wyraźnie związanym z bezpieczeństwem lub innych technologii podwójnego zastosowania, takich jak np. technologie wspierające wprowadzenie cywilnych RPAS do europejskiego systemu lotnictwa, które ma zostać przeprowadzone w ramach wspólnego przedsięwzięcia SESAR.

Badania w dziedzinie obrony spowodowały istotny efekt domina w innych sektorach, takich jak elektronika, przestrzeń kosmiczna, lotnictwo cywilne i eksploatacja głębin morskich. Ważne jest utrzymanie takich efektów mnożnikowych przenoszących się z obronności na sferę cywilną i działanie w taki sposób, aby badania w dziedzinie obrony w dalszym ciągu ożywiały innowacyjność w dziedzinach cywilnych.

Ponadto Komisja widzi także potencjalne korzyści wynikające z dodatkowych możliwości badań związanych z WPBiO poza zakresem programu „Horyzont 2020”. Mogłoby to przyjąć formę działania przygotowawczego w zakresie zdolności obronnych mających kluczowe znaczenie dla operacji prowadzonych w ramach WPBiO, z nastawieniem na poszukiwanie synergii z krajowymi programami badawczymi. Wraz z państwami członkowskimi, ESDZ i EAO, Komisja zdefiniuje jego treść i sposób realizacji. Jednocześnie państwa członkowskie powinny utrzymać odpowiedni poziom finansowania badań w dziedzinie obrony oraz prowadzić większą część tych badań we współpracy.

### **Działania:**

- *Komisja zamierza wspierać program zamówień przedkomercyjnych na prototypy. Na początku program ten mógłby objąć: wykrywanie w obszarze CBRJW, RPAS oraz sprzęt komunikacyjny oparty na technologii radiostacji programowalnych.*
- *Komisja rozważy sposoby wspierania badań związanych z WPBiO, takie jak działanie przygotowawcze. Nacisk położony będzie na te obszary, w których UE są najbardziej potrzebne zdolności obronne, poszukując synergii z krajowymi programami badawczymi, tam gdzie jest to możliwe.*

## **5. ROZWÓJ ZDOLNOŚCI**

Komisja podjęła już prace nad potrzebami w zakresie niewojskowych zdolności, mające wesprzeć takie obszary polityki bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego, jak ochrona ludności<sup>3</sup>, zarządzanie kryzysowe, bezpieczeństwo cybernetyczne, ochrona granic zewnętrznych i nadzór morski. Do tej pory działania te były ograniczone do współfinansowania i koordynacji zdolności państw członkowskich. Komisja zamierza poczynić kolejny krok w celu zapewnienia, aby Europa dysponowała pełnymi zdolnościami w zakresie bezpieczeństwa, których potrzebuje, aby korzystać z tego potencjału w najbardziej ekonomiczny sposób, oraz aby w odpowiednich obszarach zapewniona była interoperacyjność między zdolnościami niewojskowymi i wojskowymi.

### **Działania:**

- *Komisja będzie w dalszym ciągu poprawiać interoperacyjność wymiany informacji między użytkownikami cywilnymi i użytkownikami z sektora obrony, jak to miało miejsce w przypadku programu pilotażowego wspólnego mechanizmu wymiany informacji dla nadzoru morskiego;*
- *W oparciu o istniejące sieci UE, Komisja zbada wraz z państwami członkowskimi możliwość ustanowienia grupy ds. współpracy cywilno-wojskowej w dziedzinach a) technologii wykrywania oraz b) metod ochrony przed improwizowanymi urządzeniami wybuchowymi, przenośnymi przeciwlotniczymi zestawami rakietowymi (MANPADS) oraz innymi zagrożeniami, takimi jak zagrożenia CBRJW;*
- *Komisja będzie pracować z ESDZ nad wspólną oceną potrzeb w zakresie możliwości podwójnego zastosowania do celów unijnej polityki bezpieczeństwa i obrony. Na podstawie tej oceny wystąpi ona z propozycją opisującą potrzeby, które, o ile zaistnieją, mogłyby zostać najlepiej zaspokojone z wykorzystaniem bezpośrednio nabytych aktywów, posiadanych i eksploatowanych przez Unię.*

## **6. PRZESTRZEŃ KOSMICZNA I OBRONA**

Większość technologii kosmicznych, infrastruktury kosmicznej oraz usług związanych z przestrzenią kosmiczną może służyć zarówno celom cywilnym, jak i obronnym. Jednak w przeciwieństwie do wszystkich innych państw obecnych w przestrzeni kosmicznej w UE brak jest strukturalnego powiązania pomiędzy prowadzoną w przestrzeni kosmicznej działalnością cywilną i wojskową. Taka sytuacja generuje gospodarcze i polityczne koszty, których Europa

---

<sup>3</sup> W przypadku ochrony ludności rozbudowa potencjału opisana jest we wniosku Komisji dotyczącym decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (COM(2011) 934 final).

nie może dłużej ponosić. Koszty te rosną wskutek zależności Europy od dostawców niektórych kluczowych technologii z państw trzecich, które są często przedmiotem ograniczeń wywozowych.

Chociaż część zdolności do działania w przestrzeni kosmicznej musi pozostać pod wyłączną kontrolą państwową lub wojskową, istnieje wiele dziedzin, w których zwiększenie synergii między działalnością cywilną i wojskową pozwoliłoby obniżyć koszty i poprawić skuteczność.

#### **6.1. Ochrona infrastruktury kosmicznej**

Programy Galileo i Copernicus są głównymi elementami europejskiej infrastruktury kosmicznej. Galileo należy do UE, a zarówno Galileo, jak i Copernicus będą wspierały kluczowe polityki UE. Ich infrastruktura ma kluczowe znaczenie, ponieważ stanowi podstawę dla zastosowań i usług, które mają istotne znaczenie dla naszej gospodarki, oraz dobrobytu i bezpieczeństwa naszych obywateli. Infrastrukturę tę należy chronić.

Śmieci kosmiczne stały się największym zagrożeniem dla zrównoważonego rozwoju naszej działalności związanej z przestrzenią kosmiczną. W celu ograniczenia ryzyka kolizji należy identyfikować i monitorować satelity i śmieci kosmiczne. Działalność ta jest określana mianem obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych (SST) i obecnie opiera się głównie na czujnikach naziemnych, takich jak teleskopy i radary. W chwili obecnej Europa nie dysponuje możliwościami obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych; operatorzy satelitów i wyrzutni są zależni od danych dostarczanych przez Stany Zjednoczone, aby móc inicjować alarmy przeciwkolizyjne.

UE jest gotowa wesprzeć powstanie europejskiego systemu obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych – usługi opartej na sieci istniejących środków SST należących do państw członkowskich, ewentualnie w perspektywie transatlantyckiej. Usługi te powinny być dostępne dla operatorów publicznych, komercyjnych, cywilnych i wojskowych oraz dla władz. Będzie to wymagało zaangażowania państw członkowskich posiadających odpowiednie aktywa umożliwiające współpracę i zapewnienie antykolizyjnej usługi na poziomie europejskim. Ostatecznym celem jest posiadanie przez Europę zdolności pozwalających zapewnić ochronę europejskiej infrastruktury kosmicznej.

#### **Działanie:**

- *Komisja przedstawiła wniosek w sprawie programu wsparcia dla unijnego systemu SST w 2013 r. Na podstawie tego wniosku Komisja dokona oceny, w jaki sposób zapewnić – w perspektywie długoterminowej – wysoką efektywność usługi SST.*

#### **6.2. Łączność satelitarna**

Wojskowe i cywilne podmioty działające w sektorze bezpieczeństwa są w coraz większym stopniu zależne od łączności satelitarnej (SATCOM). Jest to jedyna możliwość zapewnienia długodystansowych połączeń i transmisji. Łączność ta ułatwia korzystanie z mobilnych lub dających się rozmieścić platform zamiast naziemnej infrastruktury łączności oraz umożliwia wymianę większej ilości danych.

Komercyjne satelity komunikacyjne są najtańszym i najbardziej elastycznym rozwiązaniem mogącym zaspokoić rosnące potrzeby w powyższym zakresie. Ponieważ popyt na łączność satelitarną do celów bezpieczeństwa jest zbyt rozdrobniony, łączenie potrzeb i wspólne zakupy w tym zakresie pozwoliłyby osiągnąć znaczne oszczędności pod względem kosztów, dzięki korzyściom skali i lepszej odporności.

Komercyjna łączność satelitarna nie może w pełni zastąpić strategicznej rządowej i wojskowej łączności satelitarnej (MILSATCOM), którą indywidualnie rozwijają niektóre państwa członkowskie UE. Jednakże ta ostatnia nie jest w stanie zaspokoić potrzeb mniejszych jednostek, takich jak wojskowe statki powietrzne lub siły specjalne prowadzące swoje operacje.

Ponadto do końca bieżącego dziesięciolecia obecna MILSATCOM państw członkowskich zakończy swoją operacyjną żywotność. Te kluczowe zdolności muszą być chronione.

#### **Działania:**

- *Komisja będzie działała na rzecz zapobieżenia rozdrobnieniu popytu w dziedzinie łączności satelitarnej do celów bezpieczeństwa. W szczególności, opierając się na doświadczeniu EAO, Komisja będzie zachęcać do łączenia zamówień w europejskim sektorze komercyjnej łączności satelitarnej do celów wojskowych i bezpieczeństwa;*
- *Komisja zbada możliwości ułatwienia, dzięki istniejącym programom i mechanizmom, wysiłków państw członkowskich w zakresie umieszczania na pokładzie satelitów (w tym satelitów komercyjnych) państwowych ładunków użytecznych służących celom telekomunikacyjnym oraz rozwoju państwowego potencjału nowej generacji w zakresie MILSATCOM na poziomie europejskim.*

### **6.3. Budowanie unijnego potencjału w zakresie obrazowania satelitarnego o wysokiej rozdzielczości**

Obrazowanie satelitarne o wysokiej rozdzielczości ma coraz większe znaczenie we wspieraniu polityki bezpieczeństwa, w tym WPBiO i WPZiB. Istotne jest, aby UE mogła korzystać z tego potencjału celem zapewnienia prawidłowego funkcjonowania jej mechanizmów wczesnego ostrzegania, podejmowania decyzji w odpowiednim czasie, wyprzedzającego planowania i lepszego reagowania UE w sytuacjach kryzysowych, zarówno w sferze cywilnej, jak i wojskowej.

Trwają prace nad kilkoma krajowymi programami obronnymi w tym obszarze. Niektóre państwa członkowskie opracowały także systemy wysokiej rozdzielczości o podwójnym zastosowaniu, mające być uzupełnieniem programów krajowych o charakterze czysto obronnym. Te systemy podwójnego zastosowania dały początek nowym formom współpracy między państwami członkowskimi, przyczyniając do wykorzystania obrazowania satelitarnego, w ramach których to form współpracy zakupu dokonuje się na rynku lub w drodze dwustronnego porozumienia. To udane podejście, które łączy wymagania użytkowników cywilnych i wojskowych, należy kontynuować.

W chwili obecnej, przy stale rosnącym zapotrzebowaniu na obrazowanie o wysokiej rozdzielczości, w celu przygotowania kolejnej generacji wojskowych i cywilnych satelitów przekazujących obrazy wysokiej rozdzielczości, które powinny zostać rozmieszczone około 2025 r., należy zbadać i rozwinąć szereg technologii, takich jak umieszczane na orbicie geostacjonarnej satelity do obrazowania hiperspektralnego o wysokiej rozdzielczości lub udoskonalone satelity do obrazowania o ultrawysokiej rozdzielczości w połączeniu z nowymi platformami sensorowymi, takimi jak RPAS.

#### **Działanie:**

- *Wspólnie z ESDZ i EAO Komisja Europejska zbada możliwość dalszego rozwoju nowych możliwości obrazowania w celu wsparcia misji i operacji prowadzonych w ramach WPBiO i WPZiB. Komisja Europejska będzie wspierać także rozwój technologii niezbędnych dla przyszłych generacji satelitów służących do obrazowania o wysokiej rozdzielczości.*

## 7. STOSOWANIE POLITYKI ENERGETYCZNEJ UE ORAZ KORZYSTANIE Z EUROPEJSKICH INSTRUMENTÓW WSPARCIA W SEKTORZE OBRONY

Siły zbrojne są największymi publicznymi konsumentami energii w UE. Zgodnie z tym, co podaje EAO, szacunkowa łączna wartość ich rocznych wydatków na samą energię elektryczną przekracza miliard euro. Ponadto paliwa kopalne pozostają najważniejszym źródłem pozwalającym zaspokoić te potrzeby energetyczne. Taka sytuacja wiąże się z niebezpiecznymi uzależnieniami i naraża budżety obronne na ryzyko wzrostu cen. Zatem w celu poprawy bezpieczeństwa dostaw i ograniczenia wydatków operacyjnych bardzo istotne dla sił zbrojnych jest ograniczenie ich śladu energetycznego.

Jednocześnie siły zbrojne są także największym publicznym właścicielem gruntów i infrastruktury i szacuje się, że należy do nich 200 mln metrów kwadratowych powierzchni budynków oraz 1 % całkowitej powierzchni gruntów w Europie. Wykorzystanie tego potencjału umożliwiłoby siłom zbrojnym ograniczenie zapotrzebowania na energię oraz zaspokojenie dużej części tego zapotrzebowania przy wykorzystaniu własnych niskoemisyjnych i autonomicznych źródeł energii. Ograniczyłoby to koszty i uzależnienie, przyczyniając się jednocześnie do realizacji unijnych celów w dziedzinie energetyki.

W obszarze badań Komisja opracowała strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE) w celu promowania innowacyjnych i niskoemisyjnych technologii energetycznych, bardziej efektywnych i zrównoważonych od wykorzystywanych obecnie. Biorąc pod uwagę duże zapotrzebowanie na energię sektora obronnego, może być on pionierem w zakresie wdrażania nowych technologii energetycznych ujętych w planie EPSTE.

### **Działania:**

- *Najpóźniej w pierwszej połowie 2014 r. Komisja ustanowi specjalny mechanizm konsultacji z ekspertami państw członkowskich ds. obrony, w oparciu o model wspólnych działań prowadzonych w zakresie energii odnawialnej i efektywności energetycznej. Mechanizm ten będzie skupiać się na a) efektywności energetycznej, zwłaszcza w budownictwie; b) energii odnawialnej i paliwach alternatywnych; c) infrastrukturze energetycznej, w tym wykorzystaniu technologii sieci inteligentnych, oraz pozwoli:*
  - *ocenić możliwości zastosowania w sektorze obrony koncepcji, prawodawstwa i narzędzi wsparcia, którymi dysponuje obecnie UE w dziedzinie energetyki,*
  - *określić możliwe cele i priorytetowe obszary działania na poziomie UE dotyczące kompleksowej koncepcji energetycznej dla sił zbrojnych,*
  - *opracować zalecenia celem umieszczenia ich w przewodniku dotyczącym energii odnawialnej i efektywności energetycznej w sektorze obrony, kładąc szczególny nacisk na wdrażanie obowiązującego prawodawstwa UE, innowacyjnych technologii oraz korzystanie z innowacyjnych instrumentów finansowych,*
  - *regularnie wymieniać informacje z grupą sterującą planu EPSTE.*
- *Komisja rozważy również opracowanie wytycznych dotyczących wdrażania dyrektywy 2012/27/UE w sektorze obrony.*
- *Komisja będzie wspierać projekt demonstracyjny europejskich sił zbrojnych GO GREEN dotyczący energii fotowoltaicznej. Po udanej fazie demonstracyjnej projektu Komisja pomoże również w jego dalszym rozwoju, obejmując nim większą liczbę państw*



*członkowskich i ewentualnie rozszerzając go na inne odnawialne źródła energii, takie jak energia wiatrowa, energia z biomasy i energia wodna.*

## **8. WZMOCNIENIE MIĘDZYNARODOWEGO WYMIARU**

Wraz ze zmniejszaniem się w Europie budżetów przeznaczonych na obronę wzrosło znaczenie wywozu do państw trzecich, co ma zrekompensować producentom europejskim spadek popytu na ich rynkach krajowych. Taki wywóz powinien być dozwolony zgodnie z zasadami polityki określonymi we wspólnym stanowisku Rady 2008/944/WPZiB, przyjętym w dniu 8 grudnia 2008 r., oraz zgodnie z traktatem o handlu bronią przyjętym w dniu 2 kwietnia 2013 r. przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych. Równocześnie w gospodarczym i politycznym interesie Europy leży wspieranie jej przemysłu na rynkach światowych. Wreszcie, Europa stoi przed koniecznością zapewnienia spójnego podejścia do monitorowania nowych inwestycji zagranicznych (na co zwrócono uwagę w sekcji 2.3 dotyczącej własności i bezpieczeństwa dostaw).

### **8.1. Konkurencyjność na rynkach państw trzecich**

Mimo że wydatki na obronność w Europie zmniejszyły się, to w wielu częściach świata w dalszym ciągu rosną. Dostęp do tych rynków jest często utrudniony, z powodów natury politycznej, barier w dostępie do rynku itp. Największy rynek obrony, jakim są Stany Zjednoczone, jest zasadniczo zamknięty dla przywozu z Europy. Inne państwa trzecie są bardziej otwarte, ale często żądają transakcji offsetowych, które nakładają znaczne obciążenia na przedsiębiorstwa unijne. Wreszcie, na wielu rynkach państw trzecich, europejscy dostawcy konkurują ze sobą, co z perspektywy europejskiej utrudnia wsparcie konkretnego dostawcy.

#### **Działanie:**

- *Komisja ustanowi dialog z zainteresowanymi stronami na temat tego, w jaki sposób wspierać europejski przemysł obronny na rynkach państw trzecich. W odniesieniu do transakcji offsetowych na rynkach państw trzecich, w ramach tego dialogu zbadane zostaną sposoby ograniczania ewentualnych negatywnych skutków takich transakcji offsetowych dla rynku wewnętrznego oraz bazy przemysłowej europejskiego sektora obronnego. Komisja zbada również, w jaki sposób instytucje UE mogłyby wspierać europejskich dostawców w sytuacjach, gdy tylko jedno europejskie przedsiębiorstwo konkuruje z dostawcami z innych części świata.*

### **8.2. Kontrola wywozu produktów podwójnego zastosowania**

Kontrola wywozu produktów podwójnego zastosowania stanowi ściśle uzupełnienie kontroli handlu bronią i ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa UE, a także dla konkurencyjności wielu przedsiębiorstw działających w sektorach lotniczym, obrony i bezpieczeństwa. Komisja zainicjowała przegląd unijnej polityki kontroli wywozu oraz przeprowadziła szerokie konsultacje społeczne, z których wnioski przedstawiono w dokumencie roboczym służb Komisji wydanym w styczniu 2013 r. Proces reform będzie kontynuowany wraz z przygotowaniem komunikatu, którego przedmiotem będą pozostałe bariery handlowe niepozwalające przedsiębiorstwom UE czerpać pełnych korzyści z rynku wewnętrznego.

#### **Działanie:**

- *W ramach prowadzonego obecnie przeglądu polityki kontroli wywozu Komisja przedstawi sprawozdanie z oceny skutków wykonania rozporządzenia (WE) nr 428/2009 oraz wyda komunikat, w którym przedstawiona zostanie długoterminowa wizja kontroli strategicznego dla UE wywozu oraz propozycje konkretnych inicjatyw politycznych w celu dostosowania kontroli wywozu do szybko zmieniających się warunków technologicznych,*

*ekonomicznych i politycznych. Mogą w nim zostać przedstawione propozycje zmian przepisów dotyczących unijnego systemu kontroli wywozu.*

## **9. WNIOSKI**

Utrzymanie i rozwój zdolności obronnych celem sprostania obecnym i przyszłym wyzwaniom, pomimo poważnych ograniczeń budżetowych, będą możliwe jedynie w przypadku, gdy przeprowadzone zostaną daleko idące reformy polityczne i strukturalne. Nadszedł czas podjęcia szeroko zakrojonych działań.

### **9.1. Nowe ramy współpracy cywilno-wojskowej**

Współpraca cywilno-wojskowa jest złożonym wyzwaniem o wielu aspektach o charakterze operacyjnym, politycznym, technologicznym i przemysłowym. Dotyczy to w szczególności Europy, gdzie podział kompetencji i podział pracy czyni problem jeszcze bardziej złożonym. W niniejszym komunikacie przedstawiono pakiet środków, które mogą pomóc w sprostaniu tym wyzwaniom i zachęcić do współpracy między państwami członkowskimi. W tym kontekście naszym celem jest opracowanie zintegrowanego podejścia, które pozwoli przekroczyć linię dzielącą sektor wojskowy od sektora cywilnego, płynnie przechodząc przez wszystkie etapy cyklu życia zdolności, tzn. od określenia wymaganych zdolności do ich rzeczywistego wykorzystania w terenie.

Czyniąc pierwszy krok w tym kierunku, Komisja dokona przeglądu swoich własnych metod działania w kwestiach bezpieczeństwa i obrony. W oparciu o doświadczenia grupy zadaniowej ds. obrony udoskonali ona swoje mechanizmy współpracy i koordynacji działań, w odniesieniu do jej własnych służb oraz do zainteresowanych stron.

### **9.2. Apel do państw członkowskich**

Niniejszy komunikat przedstawia plan działań na rzecz wkładu Komisji we wzmocnienie WPBiO. Komisja wzywa Radę Europejską do przedyskutowania tego planu działania w grudniu 2013 r., wraz ze sprawozdaniem przygotowanym przez Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, na podstawie następujących ustaleń:

- Decyzje dotyczące inwestycji i zdolności w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności powinny opierać się na wspólnym rozumieniu zagrożeń i interesów. Dlatego też Europa powinna w odpowiednim czasie opracować strategiczne podejście obejmujące wszystkie aspekty bezpieczeństwa wojskowego i niewojskowego. W tym kontekście powinna być prowadzona szersza debata polityczna na temat wdrażania odpowiednich postanowień traktatu z Lizbony;
- Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony jest konieczna. Aby stała się ona skuteczna, powinna bazować na pełnowymiarowej wspólnej europejskiej polityce w zakresie zdolności i uzbrojenia, o której mowa w art. 42 TUE;
- W celu zapewnienia spójności wysiłków WPBiO musi być ściśle skoordynowana z innymi właściwymi politykami UE. Jest to szczególnie ważne dla tworzenia i wykorzystania synergii między rozwojem i wykorzystaniem zdolności w zakresie obronności i bezpieczeństwa cywilnego;
- Aby WPBiO była wiarygodna, Europa potrzebuje silnej bazy przemysłowej i technologicznej sektora obronnego. Aby osiągnąć ten cel, konieczne jest opracowanie europejskiej strategii przemysłu obronnego w oparciu o wspólne rozumienie stopnia autonomii, jaki chciałaby zachować Europa w kluczowych dziedzinach technologii;

- Aby utrzymać konkurencyjny przemysł, zdolny wytworzyć potrzebne nam zdolności po przystępnych cenach, konieczne jest wzmocnienie rynku wewnętrznego obrony i bezpieczeństwa oraz stworzenie warunków, które pozwolą europejskim przedsiębiorstwom swobodnie funkcjonować we wszystkich państwach członkowskich;
- Wobec poważnych ograniczeń budżetowych szczególne znaczenie ma efektywna alokacja i wydatkowanie środków finansowych. Oznacza to między innymi zmniejszenie kosztów operacyjnych, łączenie zamówień oraz zharmonizowanie wymogów wojskowych.
- Aby wykazać rzeczywistą wartość dodaną, jaką może wnieść UE, należałoby określić wspólny projekt w dziedzinie kluczowych zdolności obronnych, w ramach którego można by w pełni wykorzystać politykę UE.

### **9.3. Kolejne kroki**

Na podstawie rozmów z szefami państw lub rządów Komisja opracuje szczegółowy plan działania dla dziedzin określonych w niniejszym komunikacie wraz z propozycją konkretnych działań oraz harmonogramem.

W celu przygotowania i wdrożenia tego planu działania Komisja stworzy specjalny mechanizm konsultacji z organami krajowymi. Mechanizm może przybierać różne formy, w zależności od dziedziny polityki będącej przedmiotem dyskusji. EAO oraz Europejska Służba Działań Zewnętrznych będą włączone w ten mechanizm konsultacji.